

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM VA XORIJIY TA‘LIM TIZIMLARI INTEGRATSIYASINING NAZARIY-AMALIY JIHATLARI

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti

4-bosqich talabalari:

Muydinjonova Malika

Sharapova Munisa

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada boshlang‘ich ta‘lim tizimini takomillashtirish jarayonida xorijiy ta‘lim tajribalarini o‘rganish va ularni milliy ta‘lim amaliyotiga integratsiyalashning nazariy va amaliy asoslari yoritilgan. Tadqiqotda xalqaro ta‘lim tizimlarida qo‘llaniladigan kompetensiyaga yo‘naltirilgan yondashuvlar, innovatsion o‘qitish metodlari, baholash modeli va pedagog kadrlar tayyorlashning zamonaviy tamoyillari umumlashtirilgan. Shuningdek, ushbu ilg‘or tajribalarni O‘zbekiston boshlang‘ich ta‘limiga moslashtirish imkoniyatlari hamda ularning amaliy samaradorligi tahlil qilingan. Maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilari rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydigan pedagogik texnologiyalar hamda integratsiya jarayonining afzalliklari bo‘yicha ilmiy-amaliy xulosalar berilgan.

Kalit so‘zlar: Boshlang‘ich ta‘lim, xorijiy ta‘lim tizimi, integratsiya, innovatsion metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, ta‘lim sifati, pedagogik tajriba, o‘quv dasturi, interfaol metodlar, raqamli ta‘lim.

KIRISH

Mamlakatimizda ta‘lim tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va raqobatbardosh kadrlar tayyorlash jarayonida boshlang‘ich ta‘lim bosqichi alohida ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashtirish sharoitida turli davlatlarning ta‘lim tajribalari, ilg‘or pedagogik yondashuvlari va innovatsion metodlarini chuqur o‘rganish va ularni milliy ta‘lim tizimiga moslash orqali sifat samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan biridir. Xususan, boshlang‘ich ta‘lim jarayoniga xorijiy ta‘lim tizimlarining eng samarali tajribalarini integratsiya qilish orqali o‘quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirish, kreativ fikrlashni shakllantirish, kompetensiyaviy yondashuvni mustahkamlash hamda o‘quv jarayonining zamonaviy texnologiyalar bilan boyitilishini ta‘minlash mumkin.

ASOSIY QISM

Ta‘lim tizimlarida integratsiya — bu turli mamlakatlarning pedagogik tajribalarini, o‘qitish metodlarini, o‘quv dasturlarini, baholash mezonlarini o‘zaro uyg‘unlashtirish

jarayoni bo‘lib, ta‘lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Boshlang‘ich ta‘limda integratsiya, avvalo, o‘quv jarayonining kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilishi, bolalarda mantiqiy fikrlash, ijodkorlik, kommunikativ ko‘nikmalar va mustaqillikni rivojlantirishni ko‘zlaydi.

Xorijiy ta‘lim tizimlarida boshlang‘ich sinflarga oid integratsiya amaliyoti ko‘plab afzalliklarga ega. Finlandiya tajribasida o‘quvchi individual tempda rivojlanishi uchun sharoit yaratiladi, o‘qituvchi esa ko‘proq yo‘naltiruvchi rolini bajaradi.

Singapur ta‘limida mantiqiy fikrlashni rivojlantiruvchi topshiriqlar, o‘quvchini natija uchun mas‘ul qiluvchi baholash tizimi va raqamli vositalar bilan boyitilgan darslar asosiy o‘rinni egallaydi. Yaponiyada esa boshlang‘ich ta‘lim jarayoni tarbiya, odo-axloq, mehnatsevarlik, jamoadorchilik va mas‘uliyatni shakllantirishga qaratilgan mashg‘ulotlar bilan boyitiladi.

Integratsiyaning yana bir muhim jihati o‘quv dasturlarini qayta ko‘rib chiqishdir. Fanlararo bog‘liqlikni kuchaytirish, real hayotga yaqin vaziyatlar asosida topshiriqlar berish ta‘lim samaradorligini oshiradi.

O‘qituvchilar malakasini oshirish integratsiyaning zarur shartidir. Xorijiy metod va yondashuvlar bo‘yicha treninglar orqali pedagoglar zamonaviy dars konstruktsiyasini yaratishni o‘rganadilar.

Baholash tizimini yangilash ham integratsiyaning muhim yo‘nalishidir. Xorijiy tajribalarda kompetensiyaga asoslangan baholash, portfoliolar, bosqichma-bosqich monitoring qayd etilgan.

2.1. Finlandiya tajribasi

- o‘quvchiga ortiqcha yuklama berilmaydi;
- shaxsga yo‘naltirilgan ta‘lim;
- rag‘batlantiruvchi baholash;
- o‘yin orqali o‘qitish.

2.2. Singapur ta‘lim tizimi

- “Kam sonli, lekin chuqur o‘rgatish” tamoyili;
- kompetensiyaga yo‘naltirilgan ta‘lim;
- erta yoshdan STEM;
- raqamli ta‘limga urg‘u.

XULOSA

Xorijiy ta‘lim tizimlarining ilg‘or tajribalarini o‘rganish va ularni boshlang‘ich ta‘limga moslashtirish ta‘lim sifatini oshiradi. Eng muhim jihat — xorijiy tajribani milliy ta‘lim tizimiga moslab joriy etishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mavlonova R.X., Xoliyorova M.Q. Pedagogika. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.

2. Hasanboeva O. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. – Toshkent: Tafakkur, 2019.
3. Sahlberg P. Finnish Lessons. – Teachers College Press, 2015.
4. Tan Oon Seng. Singapore's Education System. – NIE, 2018.
5. OECD. Education at a Glance. – OECD Publishing, 2022.